

รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ

The Effective Academic Affairs Administration Model in Extra Large Schools

ยุวดี คุณสม¹ อนุศักดิ์ เกตุสิริ² และอารี หลวงนา³

Yuwadee Koonsom¹, Anusak Ketusiri² and Aree Luangna³

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี¹

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี^{2,3}

E-mail : Yuwadee725@gmail.com¹, Anusuk@hotmail.com² and Aree@hotmail.cop³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ระยะที่ 2 ตรวจสอบองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยของรูปแบบโดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก สทนากลุ่ม ในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จัดกลุ่มองค์ประกอบรูปแบบโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 5 ด้าน ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ขององค์ประกอบ โดยผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงตามผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง ระยะที่ 3 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ โดยยกวางรูปแบบ จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ ตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงเป็นร่างรูปแบบตามผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 4 นำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ จัดสัมมนาเพื่อตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และสรุปงานรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ มีการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ด้านงานหลักสูตร ด้านงานการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลและประเมินผล ด้านงานนิเทศภายใน และด้านการบริหารจัดการ ผลการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 39 องค์ประกอบ คือ ด้านหลักสูตร 8 องค์ประกอบ ด้านการเรียนการสอน 9 องค์ประกอบ ด้านการวัดและประเมินผล 6 องค์ประกอบ ด้านการนิเทศภายใน 9 องค์ประกอบ ด้านการบริหารจัดการ 7 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

3. รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ มี 6 องค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีหลักการจัดการงานวิชาการที่ดีมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ 2) หลักการ 6 หลัก คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักการทำงานเป็นทีม หลักการสร้างเครือข่าย หลักความรับผิดชอบ หลักการกระจายอำนาจ และหลักวัฒนธรรมองค์กร 3) กลไกการดำเนินงานตาม 6 หลักการบริหารงานวิชาการ กำหนดภาระงานตามบทบาทหน้าที่ วางแผนบริหารจัดการงานวิชาการ และกำหนดความสัมพันธ์ของการทำงานเป็นทีม 4) วิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลและประเมินผล ด้านงานนิเทศภายใน และด้านงานบริหารจัดการ 5) ประเมินผลโดยนำหลักการจัดการงานวิชาการอย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน และบริหารงานวิชาการเหมาะสมกับรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ให้ความสำคัญในการนำหลักการบริหารงานวิชาการ 6 หลักการไปใช้อย่างเหมาะสมตามรูปแบบ

4. ผลการนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล พบว่า องค์ประกอบรูปแบบ ด้าน วัตถุประสงค์ หลักการ กลไกการดำเนินงาน วิธีดำเนินการ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ ; โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ; ประสิทธิภาพ

ABSTRACT

The research aimed to present the effective academic affairs administration model to be applied in the extra large schools. The research composed of four stages: stage 1) studying the current conditions and the guidelines of the academic affairs administration of the extra large schools; stage 2) analyzing the main components, the sub-components of the model by using data from in-depth interviews and focus group discussion in the target schools; grouping the components of the model by analyzing five aspects of qualitative data; examining and correcting the suitability and the practicality of the components by the experts; stage 3) outlining the effective academic affairs administration model in the extra large schools, evaluating the model by the experts, improving as recommended; stage 4) presenting the effective academic affairs administration model in the extra large schools, organizing a seminar in order to evaluate the model and then presenting a report on the model in the study.

The research findings were as follows.

1. The effective guidelines for the administration of the extra large-sized schools consisted of five aspects: curriculum, learning and teaching process, measurement and evaluation, internal supervision, and management. An overall performance was at a high level. Individual aspects were also at a high level.

2. As regards an analysis of a suitability and possibility/practicality of the components of an effective model of the academic affairs administration of the extra large- sized schools, it was found that there were 5 main components and 39 sub-components. It could be explained as follows: a curriculum comprised 8 sub-components, learning and teaching process comprised 9 sub-components, measurement and evaluation comprised 6 sub-components, internal supervision comprised 9 sub-components, and administration comprised 7 sub-components. They were found to be suitable and possible at the highest level. Individually considered, they were found suitable and possible at a high level.

3. The effective administrative model for the extra large schools was consisted of six components: 1) the objectives and guidelines for effective academic affairs management principles; 2) six principles consisting of participation, team work, network establishment, responsibility, power distribution, and organizational culture; 3) working mechanism according to 6 principles of the academic affairs administration, working loads according to the roles and duties, planning for the academic affairs administration, and determination of the team work; 4) learner-centered approach consisting of curriculum, teaching and learning, measurement and evaluation, internal supervision and management; 5) evaluation based on academic affairs principles suitable for the teaching-learning activities and academic affairs administration commensurate

with the effective administrative model; 6) success conditions requiring the application of six academic affairs administration principles in a suitable manner.

4. In respect of the presentation of the effective administrative model, it was found that the components of the model, the objectives, the principles, working mechanism, evaluation and success conditions were suitable and practically possible and useful at the highest level in all aspects. Considering separate aspects, it was found that they were suitable, practically possible and useful at the highest level.

Keywords : Academic affairs administration ; Extra large-sized schools ; Effective

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) มุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษาอย่างครอบคลุม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกๆ ด้าน ประกอบกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

การจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ลงในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมีผลบังคับใช้ในการกำหนดและแยกเขตพื้นที่การศึกษาเป็นประถมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำหรับศูนย์ประสานงานการมัธยมศึกษาที่มีทั้งหมด 41 ศูนย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 1) ส่วน ผู้อำนวยการสำนักมัธยมศึกษา (2553 : 1) กล่าวไว้ว่า เมื่อมีเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาแล้ว จะทำให้ความเป็นมัธยมศึกษากลับคืนมามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการของโรงเรียนมัธยมศึกษา มากขึ้นกว่าที่ขึ้นอยู่กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) ปัจจุบัน ซึ่งมีปัญหาทั้งในเรื่องของงบประมาณ และบุคลากร จุดมุ่งหมายของสถานศึกษาคือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพงานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน งาน

วิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาและหัวใจสำคัญที่จะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพนักเรียนบรรลุเป้าหมาย งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา และงานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษาครอบคลุมสถานศึกษาทั้งระบบ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับ “รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล” นี้ขึ้นมาเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษหรือโรงเรียนขนาดอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีความสนใจนำไปใช้ โดยมีคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล 6 องค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ เพื่อให้มีหลักการจัดการงานวิชาการที่ดีมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล 2) หลักการ 6 หลัก ประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วม หลักการทำงานเป็นทีม หลักการสร้างเครือข่าย หลักความรับผิดชอบ หลักการกระจายอำนาจ และหลักวัฒนธรรมองค์กรนี้ขึ้นมาเพื่อนำผลดำเนินการตามวัตถุประสงค์ หลักการ กลไกการดำเนินงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษหรือโรงเรียนขนาดอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีความสนใจนำไปใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล
2. ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ

3. สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ

4. นำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพโดยศึกษาสังเคราะห์ข้อช่วยของการบริหารงานวิชาการจากนักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่เป็นหัวใจสำคัญโดยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาตามองค์ประกอบ 1) งานด้านหลักสูตร 2) งานการเรียนการสอน 3) งานวัดผลและประเมินผล 4) งานนิเทศภายใน และ 5) การบริหารจัดการ โดยศึกษาจาก 3 โรงเรียนซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 2) เป็นโรงเรียนที่เคยได้รับรางวัลพระราชทาน 3) เป็นโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัด 4) เป็นโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน และจากการประเมินตรวจสอบงานเอกสาร การแสดงความคิดเห็นตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากกลุ่มสนทนากลุ่มและการจัดสัมมนาผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เขต 29 และ เขต 33 คือ 1) โรงเรียนกันทรารมณ จังหวัดศรีสะเกษ 2) โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี 3) โรงเรียนสิรินธร จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) เป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 2) เป็นโรงเรียนที่เคยได้รับรางวัลพระราชทาน 3) เป็นโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับ

จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัด 4) เป็นโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน

2.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28 เขต 29 และเขต 33 โดย 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 2) สังเคราะห์ข้อมูลแนวคิดการบริหารงานวิชาการที่ได้จากแบบสอบถาม 3) ดำเนินการร่างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล 4) นำร่างเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการยอมรับ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบ 5) นำเครื่องมือที่ร่างแล้วที่ผ่านการตรวจสอบเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ โดย 1) วิเคราะห์เอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม สังเกต ตรวจสอบโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 2) จัดกลุ่มองค์ประกอบรูปแบบโดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 5 ด้านและตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 คน

2.3 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ โดย 1) ยกร่างรูปแบบครั้งที่ 1 และทำคู่มือการใช้รูปแบบ 2) ตรวจสอบรูปแบบที่ร่างโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการยอมรับด้านการบริหารระดับประเทศ จำนวน 19 คน 3) ปรับปรุงเป็นร่างรูปแบบครั้งที่ 1 4) ยกร่างรูปแบบครั้งที่ 2 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและจัดทำรูปแบบฉบับสมบูรณ์

2.4 นำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ โดย 1) จัดสัมมนาเพื่อตรวจสอบรูปแบบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่-พิเศษ ศึกษาในเทศก์ และครู จำนวน 35 คน 2) สรุปและรายงานรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้แบบสอบถามสภาพ

ปัจจุบัน และความต้องการจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฏิบัติงานวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 108 คน สังเคราะห์ข้อมูลร่างเครื่องมือตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 3 โรงเรียน

ระยะที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้องค์ประกอบของรูปแบบโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก สันทนากลุ่ม ตรวจสอบเยี่ยมโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 3 โรงเรียน จัดกลุ่มองค์ประกอบรูปแบบโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 5 ด้าน ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ขององค์ประกอบ โดยผู้เชี่ยวชาญ 19 คน และปรับปรุงตามผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง

ระยะที่ 3 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ โดยกร่างรูปแบบ จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ ตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 19 คน และปรับปรุงเป็นร่างรูปแบบตามผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 4 นำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ จัดสัมมนาเพื่อตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 35 คน และสรุปรายงานรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พัฒนาจากแนวทางการศึกษาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสร้างเครื่องมือเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเพื่อสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ประกอบด้วย งานด้านหลักสูตร งานการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานนิเทศภายใน และการบริหารจัดการ เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของ (Likert) จำนวนแบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีระดับความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

2. แบบสัมภาษณ์ เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) แบบสนทนากลุ่ม (Focus group) และแบบสังเกต (Observation) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้อำนวยการโรงเรียน สันทนากลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ หัวหน้ากลุ่ม

สาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรง การหาความเชื่อมั่น สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ มีการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ด้านงานหลักสูตร ด้านงานการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลและประเมินผล ด้านงานนิเทศภายใน และด้านการบริหารจัดการ ผลการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 39 องค์ประกอบ คือ ด้านหลักสูตร 8 องค์ประกอบ ด้านการเรียนการสอน 9 องค์ประกอบ ด้านการวัดและประเมินผล 6 องค์ประกอบ ด้านการนิเทศภายใน 9 องค์ประกอบ ด้านการบริหารจัดการ 7 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

3. รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ มี 6 องค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้ 1) วัดผลประเมินผล เพื่อให้มีหลักการจัดการงานวิชาการที่ดีมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ 2) หลักการ 6 หลัก คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักการทำงานเป็นทีม หลักการสร้างเครือข่าย หลักความรับผิดชอบ หลักการกระจายอำนาจ และหลักวัฒนธรรมองค์กร 3) กลไกการดำเนินงานตาม 6 หลักการบริหารงานวิชาการ กำหนดภาระงานตามบทบาทหน้าที่ วางแผนบริหารจัดการงานวิชาการ และกำหนดความสัมพันธ์ของการทำงานเป็นทีม 4) วิธิตำเนินการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้าน

งานวัดผลและประเมินผล ด้านงานนิเทศภายใน และด้านงานบริหารจัดการ (5) ประเมินผลโดยนำหลักการจัดการงานวิชาการอย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน และบริหารงานวิชาการเหมาะสมกับรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และ(6) เงื่อนไขความสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ให้ความสำคัญ ในการนำหลักการบริหารงานวิชาการ 6 หลักการไปใช้อย่างเหมาะสมตามรูปแบบ 4) ผลการนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ พบว่า องค์ประกอบรูปแบบ ด้านวัตถุประสงค์ หลักการ กลไกการดำเนินงาน วิธิตำเนินการ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลมีดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ มีการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ด้านงานหลักสูตร ด้านงานการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลและประเมินผล ด้านงานนิเทศภายใน และด้านการบริหารจัดการ ผลการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันงานหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาทำความเข้าใจวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ในวิชาที่สอนให้สอดคล้องกัน ซึ่งสภาพปัจจุบันดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของธีร รุญเจริญ (2553 : 298-299) กล่าวว่า หลักสูตรของโรงเรียนเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของกระบวนการจัดการศึกษา หลักสูตรจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (dynamic) คือ จะอยู่นิ่งๆ ไม่ได้ โรงเรียนต้องรอบรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนและจะสอนอย่างไร เราอาจให้คำจำกัดความของคำว่า “หลักสูตร” ได้ดังนี้ ก) หลักสูตรหมายถึง ประสิทธิภาพทั้งหมดที่จัดให้นักเรียนโดยการควบคุมแนะนำของสถานศึกษาอันเป็นเครื่องมือที่จะช่วยบรรล่วัตถุประสงค์หรือความหวังทางการศึกษาที่ตั้งไว้ ข) หลักสูตรเป็นสื่อในการสอนที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์

ที่ตั้งไว้

2. ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 39 องค์ประกอบ คือ ด้านหลักสูตร 8 องค์ประกอบ ด้านการเรียนการสอน 9 องค์ประกอบ ด้านการวัดและประเมินผล 6 องค์ประกอบ ด้านการนิเทศภายใน 9 องค์ประกอบ ด้านการบริหารจัดการ 7 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกันมีรายละเอียด 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย 1) พัฒนาหลักสูตรโดยการมีส่วนร่วม 2) ใช้กระบวนการประชาธิปไตย 3) เชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหลักสูตรมาให้ความรู้และคำแนะนำ ในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับโรงเรียน 4) จัดให้ครู และวิทยากรพิเศษที่มีความรู้เฉพาะด้านหลักสูตรเป็นผู้ให้ความรู้และให้คำแนะนำ 5) มีการจัดระบบงานและดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานในช่วงเวลาที่เหมาะสม 6) ติดตามผลการพัฒนาหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน 7) ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเมินผลการใช้หลักสูตรแต่ละปีของกลุ่มสาระ เพื่อพัฒนาปรับปรุงให้มีความเหมาะสม 8) เน้นการจัดหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชัย เสียงมจิตต์ (2541 : 6) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้ เรวัต สิงห์เรือง (2546 : 33) หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อาจจัดให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการตามทิศทางที่เหมาะสม ปรีชา ทินโนรส (2551 : 24) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในทุกๆ ด้านตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ และสมาน อัครภูมิ (2553 : 274) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นแผนแม่บทในการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดและจัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน คือ จุดหมายและทิศทางของหลักสูตร สาระและเนื้อหา แนวการ

จัดการเรียนรู้ แนวการวัดผลประเมินผล และแนวการประเมิน และปรับปรุงหลักสูตร

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย

- 1) ออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียนโดยครูต้องเข้าใจในหลักสูตรและมีสื่อการสอนที่ดีมีความทันสมัย
- 2) ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสร้างความพึงพอใจให้เกิดในตัวครู
- 3) เพิ่มวินัยให้เด็กนักเรียนจัดบรรยากาศให้สวยงามน่าอยู่
- 4) ให้ทุกคนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมบริหารงานวิชาการด้านการเรียนการสอน
- 5) จัดประชุมครูที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมครูจัดทำแผนพัฒนาตนเอง ID-Plan (Individual Development Plan)
- 6) เลือกใช้แผนจัดการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน วัดผลได้ตรงเป้าหมาย
- 7) ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนการสอน
- 8) จัดประชุมคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ เน้นติดตามการเรียนการสอนด้วยความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน
- 9) สนับสนุนนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันทักษะทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรวัต สิงห์เรือง (2546 : 42) กล่าวว่า การเรียนการสอน เป็นกระบวนการการอาศัยศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนและสิ่งแวดล้อมซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดหมายของหลักสูตรโดยให้ออกาสผู้เรียนเรียนรู้เพื่อนำไปแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ บัวพัน ขันดี (2551 : 38) กล่าวว่า การเรียนการสอนในกระบวนการปฏิสัมพันธ์แวดล้อมระหว่าง ครูกับนักเรียน เพื่อฝึกให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามจุดหมายของหลักสูตรซึ่งครูผู้สอนจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ สมาน อัครภูมิ (2553 : 282-283) กล่าวว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจัดไว้ 5 ด้าน คือ 1)การดำเนินงานธุรการด้านการจัดการเรียนการสอน 2)การเตรียมการจัดการเรียนการสอน 3)การจัดหาสื่อการสอนและเทคโนโลยี 4)การดำเนินการจัดการเรียนการสอน 5)การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านงานวัดผลประเมินผล ประกอบด้วย

- 1) มอบให้รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มงานวัดผล และครูทุกคนมีบทบาทในการจัดดำเนินการ
- 2) จัดประชุมและอบรมฝ่ายบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล
- 3) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวางแผนงานจัดทำปฏิทินการนิเทศติดตามประเมินผลโดยการมีส่วนร่วม
- 4) มีความแม่นยำในองค์ความรู้ที่ชัดเจนและเชื่อถือได้
- 5) ประชุมชี้แจงครู

ทุกคนรับทราบนโยบายร่วมกันเกี่ยวกับการนิเทศติดตามครูแต่ละกลุ่มวิชาให้วัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและเลือกใช้เครื่องมือที่เป็นมาตรฐานได้รับการยอมรับ 6) เชิญผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐ ภาคเอกชน มาให้คำแนะนำ และพัฒนาองค์ความรู้ให้กับครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมลักษณ์ อนันต์. (2549 : 56) กล่าวว่า การวัดและประเมินผล (Measurement and Evaluation) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เราทราบว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด บรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่จุดมุ่งหมายกำหนดไว้หรือไม่ การวัดและประเมินผลจึงเป็นเสมือนการตรวจสอบผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงในส่วนของการจุดมุ่งหมาย ซึ่งอาจกำหนดไว้ไม่ชัดเจน และในส่วนของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่อาจมีเนื้อหา วิธีการสอน และสื่อการสอนไม่เหมาะสมสอดคล้องกัน ชชาติชาย สิงห์พรหมสาร (2552 : 12) กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียน เป็นการปฏิบัติงานวิชาการเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน การสร้างเครื่องมือ การวัดผลการเรียน การจัดทำเอกสารหลักฐานแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ถูกต้องสามารถตรวจสอบได้ และเป็นการจัดเก็บระบบข้อมูลเพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้บริหาร ครู และนักเรียนตลอดจนเป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านงานนิเทศภายใน ประกอบด้วย

- 1) จัดการกระจายอำนาจให้แต่ละกลุ่มสาระเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้ติดตามและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองด้วยการทำ ID-Plan (Individual Development Plan)
- 2) กำหนดขั้นตอนการรายงานผลการนิเทศเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 มอบให้หัวหน้ากลุ่มสาระเป็นผู้นิเทศ ขั้นตอนที่ 2 รองผู้อำนวยการติดตามผลจากหัวหน้ากลุ่มสาระและรายงานผู้อำนวยการโรงเรียนต่อไป ขั้นตอนที่ 3 ผู้บริหารโรงเรียนแต่ละฝ่ายสรุปผลร่วมกันเมื่อสิ้นปี
- 3) ผู้นิเทศเป็นผู้รู้จักจริง เอาจริง และมีการติดตามผลเป็นระยะหากพบปัญหาที่รีบแก้ไขทันที
- 4) มอบหมายงานให้รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระ และครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นผู้นิเทศ
- 5) จัดทีมบริหารติดตามงานจากครู ยึดหลัก PDCA เยี่ยมชมทั่วถึงทุกจุด พบปัญหาแก้ไขทันที
- 6) เน้นหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญกับทุก

เรื่อง 7) ติดตามงานนิเทศภายในจากหัวหน้ากลุ่มสาระ และครูผู้สอนในกลุ่มสาระเดียวกันนิเทศกันเอง 8) ประชุมนิเทศติดตามและให้การช่วยเหลือเป็นระยะอย่างจริงจัง 9) นิเทศติดตามงานให้เป็นวิถีชีวิตการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 20-21) กล่าวว่า การนิเทศเป็นขั้นตอนหนึ่งและเป็นขั้นตอนสำคัญในการบริหารงาน การนิเทศจะช่วยให้ปรับปรุงส่วนที่บกพร่องให้มีการพัฒนา ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับครู นักเรียนจึงยอมรับปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าคนภายนอก เพราะฉะนั้นการนิเทศภายในโรงเรียนจะสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างดี ซึ่งสามารถสรุปความมุ่งหมายของ การนิเทศภายในโรงเรียนได้ ดังนี้ 1) เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู ประกอบด้วย การให้ข้อมูลแก่ครูในด้านการเรียนการสอน เพื่อครูจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง ช่วยให้ผู้ครูได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการเรียนการสอน 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ประกอบด้วย การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อคุณภาพของนักเรียน และเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพงานวิชาการในโรงเรียน 3) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นิเทศ ครูผู้สอน เป็นต้น 4) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สว่าง โมโนใจ (2545 : 22) กล่าวว่า การนิเทศภายใน คือ กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน ที่ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาคุณภาพทางการเรียนการสอนของครู ให้สามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของครูเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดต่อผู้เรียน และสอดคล้องกับ กรองทอง จิระเดชากุล (2550 : 4) กล่าวถึงความหมายการนิเทศภายในไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้ การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา ให้เต็มตามวัยและศักยภาพ

องค์ประกอบที่ 5 ด้านงานบริหารจัดการ ประกอบด้วย

- 1) บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม 2) ทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น 3) เชิญทุกหน่วยงานภาคีรัฐ เข้ามามีส่วนร่วมช่วยพัฒนา

ระบบการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียน 4) เชิญทุกหน่วยงานภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียน 5) จัดการประชุมครู เพื่อติดตามงานจากการทำรายงานส่วนบุคคลหรือจากการทำ ID-Plan (Individual Development Plan) ของครูแต่ละคน 6) ติดตามงานจากการทำรายงานส่วนบุคคลหรือจากการทำ ID-Plan (Individual Development Plan) ของครูแต่ละคน 7) รับผิดชอบการทำงานของผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม (2545 : 15-23) กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการทำงานโดยอาศัยคนอื่น ซึ่งอาจทำกับบุคคลอื่นหรืออาจผ่านบุคคลอื่นที่ต้องอาศัยศาสตร์และศิลปะในการทำงาน เพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและได้จ้างงานบริหารโรงเรียนเป็น 4 งานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดได้แก่ 1) งานวิชาการ 2)งานบุคคล 3)งานการเงิน 4)งานบริหารงานทั่วไป จินฉนวนตร ปะโคทัง (2550 : 193) กล่าวว่า การบริหารจัดการความรู้ คือ ระบบบริหารจัดการความรู้ให้เป็นระเบียบครบถ้วนง่ายต่อการเรียกใช้ จัดเก็บตามความต้องการ เก็บรักษาความรู้ให้ควบคุมกับองค์การตลอดไปโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการ

3. จากผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผลพบว่า มีรูปแบบการดำเนินการทั้งหมด 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กลไกการดำเนินงาน 4) การดำเนินการ 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ สรุปได้ว่าการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล พบว่า มีขั้นตอนการดำเนินการ 6 ขั้นตอน คือ 1) วัตถุประสงค์เพื่อให้มีหลักการจัดการงานวิชาการที่ดีมีประสิทธิผล และเพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล 2) หลักการ 6 หลัก คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักการทำงานเป็นทีม หลักการสร้างเครือข่าย หลักความรับผิดชอบ หลักการกระจายอำนาจ และหลักวัฒนธรรมองค์กร 3) กลไกการดำเนินงานตาม 6 หลักการบริหารงานวิชาการ กำหนดภาระงานตามบทบาทหน้าที่วางแผนบริหารจัดการงานวิชาการ และกำหนดความสัมพันธ์ของการทำงานเป็นทีม 4) วิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5) ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้าน

งานวัดผลและประเมินผล ด้านงานนิเทศภายใน และด้านการบริหารจัดการ 5) ประเมินผลโดยนำหลักการจัดการงานวิชาการอย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน และบริหารงานวิชาการเหมาะสมกับรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ให้ความสำคัญในการนำหลักการบริหารงานวิชาการ 6 หลักการไปใช้อย่างเหมาะสมตามรูปแบบและจากการนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพจากการสัมมนาโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชัย กรมเมือง (2552 : 55) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง ชุดของแนวความคิดซึ่งได้เรียบเรียงไว้ในลักษณะโครงสร้างอย่างเป็นระบบและมีองค์ประกอบต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานประกอบด้วย หลักการพื้นฐาน โครงสร้างระบบการบริหาร ขอบข่ายการดำเนินงาน กลยุทธ์พื้นฐาน เงื่อนไขและข้อจำกัดในการนำรูปแบบไปใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ เรือนทอง (2550 : 77) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองที่ได้ย่อขนาดของจริงให้เล็กลง หรือหมายถึง สิ่งที่แสดงถึงโครงสร้างของความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบ หรือตัวแปรต่างๆ เพื่อที่จะช่วยในการวิเคราะห์ปัญหาและเข้าใจถึงสิ่งต่างๆ ได้ง่ายและดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม (2545 : 10) กล่าวว่า รูปแบบหมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐ เพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์และเข้าใจการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐได้ดีขึ้นและง่ายขึ้น

4. จากผลการนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ พบว่า องค์ประกอบรูปแบบ ด้านวัตถุประสงค์ หลักการ กลไกการดำเนินงาน วิธีดำเนินการ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

การจัดสัมมนาเพื่อตรวจสอบรูปแบบโดยเชิญผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษศึกษานิเทศก์ ครู และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อวิพากษ์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ พบว่า มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและข้อสังเกตจากผู้ทรงคุณวุฒิในรูปแบบของ

องค์ประกอบแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านวัตถุประสงค์โดยภาพรวมมีความเหมาะสม ควรปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในวัตถุประสงค์ย่อย ด้านหลักการไม่มีคำนิยาม ควรเพิ่มหลักวัฒนธรรมองค์กร และควรเรียงลำดับตามความสำคัญของหลักการ ด้านกลไกการดำเนินการมีความเหมาะสม เพราะเห็นภาพการดำเนินการได้ชัดเจน นำสู่การปฏิบัติได้ และควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา สร้างระบบการประกันคุณภาพในกลุ่มสาระ การสร้างวัฒนธรรม การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย สร้างรูปแบบนิเทศติดตาม การสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา และการพัฒนาคุณภาพครูด้าน ICT และควรมีองค์กรหรือทีมงานที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการงานวิชาการในเชิงวิชาชีพได้โดยทั่วไประบบการบริหารงานวิชาการ ด้านวิธีดำเนินการ การจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้เหมาะสมมากทั้ง 5 ด้าน เพราะเป็นกระบวนการที่เป็นการตอบสนองนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และควรเพิ่มระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพราะเป็นเรื่องที่สำคัญ จะบัญญัติไว้ใน มาตรา 47-51 พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ 2542 จะสร้างความเข้มแข็งให้การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการจะมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในโอกาสต่อไป ด้านการประเมินผลการประเมินผล เมื่อพิจารณาถึงความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้นั้นควรเน้นที่ผู้เรียนต้องประเมินแล้วตอบวัตถุประสงค์ของรูปแบบได้ ด้านเงื่อนไขความสำเร็จมีความเหมาะสมมาก ควรเพิ่มระยะเวลาว่าต้องดำเนินการไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา หรือ 2-3 ปีการศึกษา โดยจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิภาพ

มีการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ด้านงานหลักสูตร ด้านงานการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลและประเมินผล ด้านงานนิเทศภายใน และด้านการบริหารจัดการ ผลการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาด

ใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล พบว่า เมืองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 39 องค์ประกอบ คือ ด้านหลักสูตร 8 องค์ประกอบ ด้านการเรียนการสอน 9 องค์ประกอบ ด้านการวัดและประเมินผล 6 องค์ประกอบ ด้านการนิเทศภายใน 9 องค์ประกอบ ด้านการบริหารจัดการ 7 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกันรูปแบบการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล มี 6 องค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์เพื่อให้มีหลักการจัดการงานวิชาการที่ดีมีประสิทธิผล และเพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล 2) หลักการ 6 หลัก คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักการทำงานเป็นทีม หลักการสร้างเครือข่าย หลักความรับผิดชอบ หลักการกระจายอำนาจ และหลักวัฒนธรรมองค์กร 3) กลไกการดำเนินงานตาม 6 หลักการบริหารงานวิชาการ กำหนดภาระงานตามบทบาทหน้าที่ วางแผนบริหารจัดการงานวิชาการ และกำหนดความสัมพันธ์ของการทำงานเป็นทีม 4) วิธีดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลและประเมินผล ด้านงานนิเทศภายใน และด้านงานบริหารจัดการ 5) ประเมินผลโดยนำหลักการจัดการงานวิชาการอย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน และบริหารงานวิชาการเหมาะสมกับรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ให้ความสำคัญ ในการนำหลักการบริหารงานวิชาการ 6 หลักการไปใช้อย่างเหมาะสมตามรูปแบบ

ผลการนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล พบว่า องค์ประกอบรูปแบบ ด้านวัตถุประสงค์ หลักการ กลไกการดำเนินงาน วิธีดำเนินการ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผลนี้ไปใช้เพื่อลดปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการ ครบทั้ง 5 ด้าน (ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลและประเมินผล ด้านงานนิเทศภายในและด้านงานบริหารจัดการ ส่วน 6 หลักการของรูปแบบการบริหาร งานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผลที่ควรนำไปใช้ประกอบด้วย (หลักการมีส่วนร่วม หลักการทำงานเป็นทีม หลักการสร้างเครือข่าย หลักความรับผิดชอบ หลักการกระจายอำนาจและหลักวัฒนธรรมองค์กร)

2. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กมีการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผลไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีประสิทธิผล นี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุศักดิ์ เกตุศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารี หลวงนา ดร.สุวิมล โพธิ์กลิ่น และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป แซ่มย์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ได้กรุณาดูแลให้คำแนะนำตรวจแก้ไขเพื่อให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ ประสพการณ์ในการ ทำวิจัยครั้งนี้ มีความสำคัญและทรงคุณค่ายิ่งสำหรับผู้วิจัย ผู้วิจัยขออ้อมกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณา ตรวจ แก้ไข แนะนำ ให้ข้อคิดเห็น การสร้างเครื่องมือวิจัย รวมถึงด้านอื่นๆ ที่ปรากฏชื่อในภาคผนวก และที่ไม่ได้กล่าวนามถึงข้อมูลที่ได้นับเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขออ้อมกราบขอบพระคุณแม่เฒ่า คุณสม นางวราภรณ์ อรรถบุตรและครอบครัว ญาติพี่น้องทุกคนได้สนับสนุนการ

ศึกษาให้ถึงระดับสูงสุดรวมถึงผู้บริหารโรงเรียน คณะครู นักเรียน โรงเรียนสตรีศรีเกศ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษทุกแห่งที่ให้ความร่วมมือให้ข้อมูลจนสมบูรณ์ ทำให้งานวิจัยสำเร็จเป็นอย่างดีที่ได้เสียสละทำประโยชน์ส่วนอื่นๆ ช่วยเหลือทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้อย่างเต็มกำลัง

ขอขอบพระคุณเพื่อนๆ ร่วมรุ่นทุกท่านที่ให้กำลังใจ ช่วยเหลือในทุกเรื่องในการดำเนินการวิจัย จนเสร็จสมบูรณ์อย่างดี

ท้ายสุดขอกราบน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดาที่ล่วงลับไปแล้ว ผู้เป็นกำลังใจสำคัญก่อ หนุนจิตใจใฝ่การศึกษาจนทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสได้เรียนรู้จนถึงระดับสูงสุด จนทำให้งานวิทยานิพนธ์นี้ประสบผลสำเร็จ คุณงามความดีของวิทยานิพนธ์นี้ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กรองทอง จิรเดชากุล. (2550). **คู่มือการนิเทศภายใน โรงเรียน**. กรุงเทพฯ : ชารอักษร.
- จิณฉัตร ปะโคทั้ง. (2549). **รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนดีเด่นโรงเรียนกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินตนา คักดีภู่อราม. (2545). **การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย**. คุรุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติชาย สิงห์พรหมสาร. (2552). **การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบสารสนเทศงานวิชาการด้านการวัดผลประเมินผลโรงเรียนบ้านคำแหลม อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีระ รุณเจริญ. (2553). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา : เพื่อปฏิรูปรอบ 2 และประเมินภายนอกรอบ 3**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). **รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล**. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บัวพัน ชันดี. (2551). **การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4**. วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

ปรีชา ทินโนรส. (2551). **การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กที่ครูไม่ครบชั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4**. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

พิชัย เสี่ยงมจิตต์. (2541). **หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ**. อุบลราชธานี : วิทยาลัยครูอุบลราชธานี.

เรวัต สิงห์เรือง. (2546). **การบริหารงานวิชาการโรงเรียนเทศบาลเขตการศึกษา 10**. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์บัณฑิต อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สมาน อัครภูมิ. (2553). **การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. อุบลราชธานี : อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.

สว่าง มโนใจ. (2545). **การนิเทศภายในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต เชียงราย : สถาบันราชภัฏเชียงราย.

อุดมลักษณ์ อนันต์. (2549). **การพัฒนาบทเรียนออนไลน์เอดดูเทนเมนต์โดยใช้แอนิเมชัน เรื่องการวัดและประเมินผลการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

อภิชัย กรมเมือง. (2552). **รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

